

OILAVIY TARBIYA SHAROITINING MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR PSIXOLOGIK RIVOJLANISHIGA TA'SIRI

Asadova Ziyoda Odilbek qizi

Samarqand viloyati Kattaqo'rg'on shahar 1-DMTT tarbiyachisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada oilaviy tarbiya sharoitining maktabgacha yoshdagi bolalar psixologik rivojlanishiga ta'siri ilmiy-pedagogik jihatdan yoritib berilgan. Oiladagi emotsional muhit, ota-onalarning tarbiyaviy yondashuvi, ijtimoiy-psixologik omillar hamda ularning bolaning shaxs sifatida shakllanishidagi o'rni tahlil qilingan. Shuningdek, oilaviy tarbiyaning bolaning emotsional barqarorligi, ijtimoiy moslashuvi va kognitiv rivojlanishiga ta'siri ochib berilgan. Maqolada oila va maktabgacha ta'lim muassasasi hamkorligining ahamiyati asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: oilaviy tarbiya, psixologik rivojlanish, maktabgacha yosh, emotsional muhit, bola psixologiyasi.

Kirish

Bugungi kunda jamiyat taraqqiyoti bevosita sog'lom va barkamol avlodni tarbiyalash bilan chambarchas bog'liqdir. Ayniqsa, maktabgacha yosh davri bolaning psixologik rivojlanishida hal qiluvchi bosqich hisoblanadi. Ushbu davrda bolaning shaxsiy xususiyatlari, emotsional holati, ijtimoiy xulq-atvori va atrof-muhitga munosabati shakllanadi. Bu jarayonda oila bolaning birinchi va eng muhim tarbiya muhitidir.

Maktabgacha yoshdagi bolaning psixologik rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar orasida oilaviy tarbiya yetakchi o'rinni egallaydi. Oiladagi munosabatlar, ota-onalarning tarbiyaviy madaniyati, mehr-muhabbat va emotsional qo'llab-quvvatlash bolaning ruhiy holatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli oilaviy tarbiya sharoitini ilmiy-pedagogik jihatdan o'rganish dolzarb masala hisoblanadi.

Oilaviy tarbiyaning psixologik mohiyati

Oilaviy tarbiya — bu bolaning psixologik, axloqiy va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlovchi uzluksiz jarayondir. Oila bolaning dastlabki ijtimoiy tajribani egallaydigan muhit bo'lib, undagi munosabatlar bolaning psixik jarayonlari rivojiga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Mehr-muhabbat, ishonch va o'zaro hurmatga asoslangan oilada tarbiyalangan bolalarda ijobiy psixologik sifatlar shakllanadi.

Pedagogik va psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, barqaror oilaviy muhit bolalarda mustaqillik, tashabbuskorlik va o'ziga ishonch kabi sifatlarning rivojlanishiga yordam beradi. Aksincha, nizoli, befarq yoki haddan tashqari qattiqqo'l oilaviy muhit bolaning ruhiy holatiga salbiy ta'sir ko'rsatib, qo'rquv, xavotir va ishonchsizlik kabi holatlarni yuzaga keltiradi.

Oilaviy muhit va bolalarning emotsional rivojlanishi

Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional rivojlanish oilaviy tarbiya bilan uzviy bog'liqdir. Oilada ijobiy emotsional muhit mavjud bo'lsa, bola o'z his-tuyg'ularini erkin ifoda eta oladi, boshqalar bilan sog'lom munosabatlar o'rnatadi. Bunday bolalarda stressga chidamlilik va psixologik barqarorlik yuqori bo'ladi.

Oiladagi beqarorlik, ota-onalar o'rtasidagi nizolar yoki bolaga nisbatan e'tiborsizlik emotsional rivojlanishga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Natijada bola tajovuzkor, tortinchoq yoki o'ziga ishonchsiz bo'lib ulg'ayishi mumkin. Shu bois,

ota-onalarning emotsional madaniyati va tarbiyaviy mas'uliyati alohida ahamiyatga ega.

Oilaviy tarbiya va ijtimoiy moslashuv

Oilaviy tarbiya bolaning jamiyatga moslashuvida muhim rol o'ynaydi. Oila bolaning dastlabki muloqot tajribasini shakllantiradigan muhit bo'lib, unda bola ijtimoiy me'yorlar, xulq-atvor qoidalari va munosabat madaniyatini o'rganadi. Ota-onalarning to'g'ri yo'naltirishi bolada ijtimoiy faollik va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Maktabgacha ta'lim muassasasiga kelgan bolalarning jamoaga moslashuvi ko'p jihatdan oilaviy tarbiya sifatiga bog'liq bo'ladi. Ijobiy oilaviy muhitda tarbiyalangan bolalar tengdoshlari bilan tez til topishadi, tarbiyachilar bilan samarali muloqot o'rnatadi va ta'lim jarayonida faol ishtirok etadi.

Oila va maktabgacha ta'lim muassasasi hamkorligi

Bolaning psixologik rivojlanishini ta'minlashda oila va maktabgacha ta'lim muassasasi hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi. Ota-onalar va pedagoglar o'rtasidagi uzviy aloqa bolaning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda tarbiyaviy jarayonni samarali tashkil etishga imkon beradi.

Ushbu hamkorlik orqali bolaning emotsional holati kuzatiladi, yuzaga keladigan muammolar erta aniqlanadi va ularni bartaraf etish bo'yicha tegishli choralar ko'riladi. Natijada bolaning psixologik rivojlanishi uzluksiz va izchil tarzda ta'minlanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, oilaviy tarbiya sharoiti maktabgacha yoshdagi bolalar psixologik rivojlanishiga bevosita va kuchli ta'sir ko'rsatadi. Ijobiy emotsional

muhit, to'g'ri tarbiyaviy yondashuv va ota-onalarning mas'uliyatli munosabati bolaning sog'lom psixologik rivojlanishini ta'minlaydi. Oila va maktabgacha ta'lim muassasasi hamkorligiga asoslangan tarbiya esa barkamol va ijtimoiy faol shaxsni shakllantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.